

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	21.12.2007
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	12.07.2008
Avaldamismärge:	

Piirivalveseadus

Vastu võetud 30.06.1994
RT I 1994, 54, 903
jõustumine 31.07.1994

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
28.06.1995	RT I 1995, 62, 1056	01.01.1996
13.06.2001	RT I 2001, 65, 377	31.03.2002
17.10.2001	RT I 2001, 88, 531	01.07.2002
08.05.2002	RT I 2002, 42, 267	02.06.2002
12.06.2002	RT I 2002, 57, 354	15.08.2002
29.01.2003	RT I 2003, 20, 116	10.03.2003
18.12.2003	RT I 2003, 90, 601	01.01.2008
13.04.2004	RT I 2004, 28, 188	01.05.2004
04.05.2005	RT I 2005, 29, 211	05.06.2005
14.12.2005	RT I 2005, 71, 548	08.01.2006 , osaliselt 1.03.2006
11.10.2006	RT I 2006, 48, 357	18.11.2006
14.02.2007	RT I 2007, 24, 126	01.07.2007
14.11.2007	RT I 2007, 62, 394	jõustub Eesti lõplikul ühinemisel Euroopa Liidu ühtse viisaruumiga, osaliselt 21.12.2007 ja osaliselt 30.03.2008

EL Nõukogu 6. detsembri 2007. a otsus Schengeni *acquis*' sätete täieliku kohaldamise kohta Tšehhi Vabariigis, Eesti Vabariigis, Läti Vabariigis, Leedu Vabariigis, Ungari Vabariigis, Malta Vabariigis, Poola Vabariigis, Sloveenia Vabariigis ja Slovaki Vabariigis, artikkel 1 lõiked 1 ja 2 (avaldatud 8.12.2007, EL Teataja, L 323)

Väljavõte:

“Artikkel 1

1. I lisas osutatud Schengeni *acquis*' sätteid kohaldatakse asjaomaste liikmesriikide omavahelistes suhetes ning nende suhetes Belgia Kuningriigi, Taani Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi, Kreeka Vabariigi, Hispaania Kuningriigi, Prantsuse Vabariigi, Itaalia Vabariigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi, Madalmaade Kuningriigi, Austria Vabariigi, Portugali Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigiga ning samuti Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigiga alates 21. detsembrist 2007.

Sätteid, mis reguleerivad isikute kontrollimise kaotamist sisepiiridel, kohaldatakse õhupiiride suhtes alates 30. märtsist 2008.

Kõik piirangud Schengeni infosüsteemi kasutamisele asjaomastes liikmesriikides kaotatakse alates 21. detsembrist 2007.

2. II lisas osutatud Schengeni *acquis*' sätteid kohaldatakse asjaomaste liikmesriikide suhetes Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga alates 21. detsembrist 2007.”

I. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

Käesoleva seadusega sätestatakse piirivalve õiguslik seisund, tema ülesanded, kohustused ja õigused Eesti riigipiiri (edaspidi riigipiir) puutumatusel tagamisel.

§ 2. Piirivalve, tema põhiülesanne ja tegevuspiirkond

(1) Piirivalve on riiklik relvastatud organisatsioon, kelle põhiülesanneteks on:

- 1) valvata ja kaitsta riigipiiri maismaal, merel, piiriveekogudel;
- 2) takistada riigipiiri vägivaldset muutmist;
- 3) takistada riigipiiri ebaseaduslikku ületamist;
- 4) takistada kauba ebaseaduslikku toimetamist üle riigipiiri;
- 5) tagada piirirežiim;
- 6) teostada piirikontrolli;
- 7) kontrollida välismaalaste Eestis viibimise seaduslikkust.

(2) Piirivalve tegevuspiirkonna määrab Vabariigi Valitsus .

§ 3. Piirivalve lipp, vimpel ja muu sümbolika

Eesti piirivalvel on oma lipp, vimpel ja muu sümbolika, mille kirjelduse ja statuudi kinnitab Vabariigi Valitsus .

II. peatükk PIIRIVALVE KOHUSTUSED

§ 4. Piirivalve kohustused

(1) Piirivalve oma põhiülesannete täitmiseks:

- 1) tõkestab riigipiiri märgistuse seadusevastast muutmist;
- 2) korraldab riigipiiri ületamist ettenähtud kohtades, korras ja ajal ning tõkestab riigipiiri ebaseaduslikku ületamist;
- 3) tagab piirirežiimi eeskirjade täitmise;
- 4) tõkestab kauba ebaseaduslikku ühendusevälisest riigist Eestisse ja Eestist ühendusevälisesse riiki toimetamist piiripunktide vahelisel alal ja territoriaalvetes;
- 5) jälgib piiririba ja -märkide seisundit ning hoiab need korras vastavalt riikidevaheliste lepingutega ja Vabariigi Valitsuse kehtestatud korrale ;
- 6) korraldab oma pädevuse piires juurdlust kuriteoasjade ja haldusõiguserikkumiste asjade menetlust ning teostab jälitustegevust vastavalt jälitustegevuse seadusele ;
- 7) abistab oma pädevuse piires tolli ning teostab piiripunktides, kus alaline tollikontroll puudub, tollikontrolli vastavalt tollieeskirjadele tolliseaduse tähenduses;
- 8) teostab dokumentide kontrolli riigipiiril;
- 9) viib läbi välismaalaste Eestis viibimise seaduslikkuse kontrolli;
- 10) [Kehtetu – RT I 2007, 62, 394- jõust. 21.12.2007ja osaliselt 30.03.2008]

(2) Piirivalve võtab Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras osa päästetöödest, politsei abistamisest, majandusvööndi õigusrežiimi tagamisest, laevasõidu-, kalapüügi- ja jahipidamiseeskirjade täitmise kontrollimisest, samuti õhuruumi kontrollimisest oma tehnikavahenditega.

(2¹) Piirivalve korraldab merereostuse avastamist ja likvideerimist sise- ja territoriaalmeres, majandusvööndis, Peipsi, Läämi- ja Pihkva järvel koostöös teiste riigiasutustega.
[RT I 2007, 24, 126- jõust. 01.07.2007]

(3) Piirivalveametnikud registreerivad teenistusjärgses piirivalveasutuses piiririkkujate jälitamise või muud läbiviidud operatsioonid.

§ 5. Riigipiiri tugevdatud valvamine

(1) Riigipiiri tugevdatud valvamine võidakse kehtestada kogu riigipiiril või selle mõnes lõigus.

(2) Riigipiiri tugevdatud valvamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus.

§ 6. Piirivalve tegevus relvastatud konflikti korral

(1) Riigipiiril asetleidva relvastatud konflikti korral rakendab piirivalve kõiki tema käsutuses olevaid jõude ja vahendeid riigipiiri ületanud piiririkkujate viivitamatuks kinnipidamiseks või väljatõrjumiseks Eesti territooriumilt.

(2) Piirivalve tegutsemise korra riigipiiril tekkinud relvastatud konfliktis ning piiririkkujate väljatõrjumisel Eesti territooriumilt, samuti kaitseväge ja riigikaitseorganisatsioonide osalemise korra piirivalve abistamisel nimetatud ja muudel juhtudel kehtestab Vabariigi Valitsus.

III. peatükk PIIRIVALVE ÕIGUSED

§ 7. Piirivalve õigused

(1) Piirivalvel on õigus:

- 1) liikuda takistamatult jalgsi ja sõidukitega avalikel, ajutistel ja erateedel ning kallasradadel, piiririkkuja jälitamisel aga ka väljaspool neid ilma omaniku või valdaja nõusolekuta;
- 2) kontrollida piirirežiimi rikkumises kahtlustatava isikut tõendavaid dokumente ning teostada kohapeal isiku ja tema asjade ning transpordivahendi läbivaatust;
- 3) peatada piirirežiimi rikkumises kahtlustatav transpordivahend ning kontrollida juhi, transpordivahendi ja veose dokumente ning teostada transpordivahendi ja veose läbivaatust;
- 4) kinni pidada ja piirivalve- või politseiasutusse toimetada õiguserikkumises kahtlustatav või tagaotsitav või kehtiva isikut tõendava dokumendita isik;
- 4¹) kinnipeetud isikut fotograferida ja daktüloskopeerida ning võrrelda tema andmeid piirivalve ja teiste riigiasutuste andmekogus olevate andmetega;
- 4²) kinnipeetud isikult võtta DNA proove, kui teisiti ei ole võimalik isikut tuvastada;
- 5) siseneda kuriteo (riigipiiri ebaseaduslik ületamine või salakaubavedu) toimepanemises kahtlustatava isiku jälitamiseks või riigipiiri ebaseadusliku ületamise tõkestamiseks eluruumi, hoonesse, rajatisse, valdusse, töökohta ja transpordivahendisse;
- 6) saata tsiviillaevu sadamasse ja sõidukeid piirivalveasutusse, kui need on rikkunud piirirežiimi, ning paigutada nendele vajaduse korral piirivalveametnikud;
- 7) kaasata merereostuse likvideerimisse vajaduse korral teisi riigiasutusi;
- 8) teha tollikontrolli teostamisel transpordivahendi, isiku ja tema isiklike asjade ning deklareerimisele mittekuuluva kauba läbivaatust, vajaduse korral pidada kaupa, transpordivahendit ja isikut kinni seaduses sätestatud juhtudel ja korras.

(2) Vormiriietuses piirivalveametniku märguandel on isikud ja transpordivahendid kohustatud peatuma ning nõudmisel esitama isikut tõendava dokumendi, samuti transpordivahendi ja veose dokumendid.
[RT I 2005, 71, 548- jõust. 08.01.2006; 1.03.2006]

§ 7¹. Piirikontrolli andmekogu

(1) Piirivalve peab oma ülesannete täitmiseks piirikontrolli andmekogu, mille eesmärk on piirikontrolli läbivate isikute ja sõidukite üle arvestuse pidamine ja kontrolli teostamine, et tagada riigi sisejulgeolek.

(2) Piirikontrolli andmekogu asutab ja andmekogu põhimääruse [kehtestab siseminister määrusega](#) .

(3) Piirikontrolli andmekogu põhimääruses sätestatakse andmekogu ametlik nimetus, asutamise eesmärk ja ülesehitus, andmekogu pidamise organisatsiooniline struktuur, andmekogusse kantavate andmete ammendav loetelu, andmekogusse kantud andmete säilitamise tähtajad, neile juurdepääsu kord ja viis ning andmetele juurdepääsuks õigustatud isikute ring, andmekogusse kantavate andmete vastuvõtmise ja neile juurdepääsu üle arvestuse pidamise kord.

[RT I 2007, 62, 394- jõust. 21.12.2007ja osaliselt 30.03.2008]

§ 8. Ujuvvahendi peatamine

(1) Piirivalvel on õigus ujuvvahend peatada, kui see:

- 1) ei vasta piirivalve signaalidele;
- 2) tegeleb ebaseadusliku kalapüügi või töõndusliku või muu tegevusega;
- 3) rikub territoriaal- või sisemerre sisenemise, seal viibimise või sealt väljumise eeskirju;
- 4) asub laevasõiduks keelatud piirkonnas;
- 5) rikub territoriaalmerest rahumeelse läbisõidu eeskirju.

(2) Ujuvvahendi peatamismärguandeks kasutatakse rahvusvahelisi signaallippe, samuti prožektoreid, pürotehnilisi vahendeid ning raadio, valjuhääldi või ruupori kaudu antud korraldusi või erandkorras relvi.

(3) Piirivalve võib tema korraldustele mitteallunud ujuvvahendit jälitada väljaspool territoriaalmerd kuni välisriigi territoriaalmerre piirini, kui jälitamine on alanud territoriaalmerel ega katkenud seal.

(4) Piirivalvel on õigus majandusvööndi õigusrežiimi tagamisel ujuvvahendit peatada või korraldustele mitteallunud ujuvvahendit jälitada kuni välisriigi territoriaalmere piirini.

(5) Piirivalve ei või peatada sõjalaeva.

IV. peatükk

RELVADE, LAHINGUTEHNIKA JA ERIVAHENDITE KASUTAMINE

§ 9. [Kehtetu – RT I 2001, 65, 377 - jõust. 31.03.2002]

§ 10. Piirivalve erivahendid

(1) Piirivalve erivahendid on:

- 1) [välja jäetud – RT I 1995, 62, 1056 – jõust. 1.01.1996]
- 2) käeraud;
- 3)–4) [välja jäetud – RT I 1995, 62, 1056 – jõust. 1.01.1996]
- 5) eriotstarbelised valgustus- ja heliseadmed;
- 6) sõidukite sundpeatamise vahendid;
- 7) teenistusväljaõppe saanud loomad.

(2) Õiguserikkuja kinnisidumiseks võidakse vajaduse korral kasutada käepäraseid sidumisvahendeid.

§ 11. Relvade ja lahingutehnika kasutamine

(1) Piirivalve kasutab relva või lahingutehnikat:

- 1) Eesti territooriumile toimepandud relvastatud kallaletungi tagasitõrjumiseks ning reisijateta õhusõiduki või ujuvvahendi või muu transpordivahendi ärandamise tõkestamiseks;
- 2) vastuseks jõu kasutamisele isiku, ujuvvahendi, õhusõiduki või muu transpordivahendi poolt, kes on ületanud või ületab riigipiiri keelatud kohas, samuti ettenähtud kohas, kuid kehtestatud korda rikkudes.

(2) Piirivalvel on õigus kasutada relva või lahingutehnikat:

- 1) kuritegeliku ründe tõkestamiseks, kui on ohus teise isiku või piirivalveametniku enda elu ja tervis;
- 2) pantvangi vabastamiseks;
- 3) konvoile või konvoeeritava isikule toimepandava kallaletungi tõkestamiseks;
- 4) kurjategija või kuriteo toimepanemises kahtlustatava relvastatud isiku kinnipidamiseks, samuti kurjategija või kuriteo toimepanemises kahtlustatava isiku kinnipidamiseks, kui nad on vahi alt põgenenud.

(3) Piirivalvel on õigus kasutada relva inimest ründava või ohustava looma kahjutukstegemiseks ning häire- või appikutsesignaali andmiseks.

§ 12. Erivahendite, külm- ja gaasirelvade ning füüsilise jõu kasutamine

(1) Piirivalvel on õigus kasutada teenistusülesannete täitmisel erivahendeid, külm- ja gaasirelvi ning füüsilist jõudu, sealhulgas käsitsivõitluse võtteid järgmistel juhtudel:

- 1) kuritegeliku ründe tõrjumiseks;
- 2) pantvangi vabastamiseks;
- 3) piirirežiimi rikkumise tõkestamiseks;
- 4) seadusevastaselt hõivatud maa-ala, hoone, ruumi või transpordivahendi vabastamiseks;
- 5) õiguserikkuja, kinnipeetu ja konvoeeritava suhtes, kes ei allu piirivalve seaduslikele korraldustele või osutab vastupanu või kui on küllaldaselt alust arvata, et ta võib põgeneda, tekitada kahju teisele isikule või iseendale.

(2) Piirivalve kasutab erivahendeid, külm- ja gaasirelvi ning füüsilist jõudu õiguserikkumise laadi, õiguserikkuja isikut ning konkreetset olukorda arvestades, hoidudes inimesele kahju tekitamisest suuremal määral, kui see on vältimatu.

§ 13. Relva, lahingutehnika, erivahendi ja füüsilise jõu kasutamise kord ja tingimused

(1) Piirivalve kasutab relva, lahingutehnikat, erivahendit või füüsilist jõudu äärmise abinõuna, kui teisiti ei ole teise isiku või enda elu ja tervist ohtu panemata võimalik täita temale pandud teenistuskohustust.

(2) Kui olukord võimaldab, tuleb relva kasutamisele eelistada erivahendi või füüsilise jõu kasutamist.

(3) Kui olukord võimaldab, tuleb relva, lahingutehnika, erivahendi või füüsilise jõu kasutamise eest hoiatada hüüde või hoiatuslasuga või muul viisil.

(4) Relva, lahingutehnikat, erivahendit või füüsilist jõudu võidakse kasutada hoiatamata:

- 1) piirivalveametnikule või muule isikule ootamatu või relvastatud kallaletungi korral;
- 2) kallaletungi korral, milleks kasutatakse lahingutehnikat, ujuvvahendit, õhusõidukit või muud transpordivahendit;

- 3) relvastatud vastupanu korral;
- 4) vahi alla võetud isiku koos relvaga põgenemise tõkestamiseks;
- 5) pantvangi vabastamiseks.

(5) Relva, lahingutehnika, erivahendi või füüsilise jõu kasutamise viisi ja liigi piirivalvetoimkonna või -allüksuse poolt määrab toimkonna vanem või allüksuse ülem.

(6) Politsei abistamiseks kaasatud piirivalveametnikud kasutavad relvi ja erivahendeid politseiseaduses ettenähtud juhtudel ja korras.

(7) Igast relva, lahingutehnika, erivahendi või füüsilise jõu kasutamise juhtumist kantakse ette korras, mille kehtestab Vabariigi Valitsus või tema volitatud ametkond .

(8) Vabariigi Valitsus või tema volitatud ametkond kehtestab vajaduse korral relvade, lahingutehnika, erivahendite ja füüsilise jõu kasutamise eeskirjad, lähtudes nende kasutamise spetsiifikast, laadist ja ohutusnõuetest .

(9) Piirivalveobjekti valvav piirivalveametnik võib kasutada relva, lahingutehnikat, erivahendit või füüsilist jõudu kaitseväge garnisonimäärustikus ettenähtud juhtudel ja korras.

§ 14. Relva, lahingutehnika ja erivahendi kasutamise keeld

Relva, lahingutehnikat või erivahendit on keelatud kasutada:

- 1) reisijatega laevade, õhusõidukite ja muude transpordivahendite vastu;
- 2) isikute vastu, kes on ületanud või püüavad ületada riigipiiri ilmse eksituse, õnnetusjuhtumi või vääramatu jõu tõttu;
- 3) hoonetes, ruumides ja kohtades, kus asub lõhkeaine, laskemoon, mürgised, kergesti süttivad või radioaktiivsed ained, mis aktiivse kaitse või ründevahendi toimel võivad ohustada inimeste elu ja tervist ning ühiskondlikku julgeolekut;
- 4) diplomaatilist puutumatust omavate isikute, hoonete, ruumide, territooriumide ja transpordivahendite suhtes, kui rahvusvaheliste konventsioonide või Eesti Vabariigi välislepingutega ei nähta ette teisiti;
- 5) muudel seaduses sätestatud juhtudel.

V. peatükk PIIRIVALVE ÜLESEHITUS

[RT I 2007, 24, 126- jõust. 01.07.2007]

§ 15. Piirivalve ülesehitus

(1) Piirivalve koosneb piirivalveasutustest.

(2) Piirivalveasutused on:

- 1) Piirivalveamet;
- 2) piirivalvepiirkonnad;
- 3) Piirivalve Lennusalk.

[RT I 2007, 24, 126- jõust. 01.07.2007]

§ 16. Piirivalveamet

Piirivalveamet on teiste piirivalveasutuste suhtes kõrgemalseisev asutus, kes juhib, suunab, koordineerib ja kontrollib tema halduses olevate piirivalveasutuste tegevust.

[RT I 2007, 24, 126- jõust. 01.07.2007]

§ 17. Piirivalvepiirkond

Piirivalvepiirkond on Piirivalveameti kohalik täidesaatva riigivõimu volitusi omav asutus, kes tagab riigipiiri valvamise ja kaitsmise ning piirirežiimi nõuete täitmise oma tegevuspiirkonnas.

[RT I 2007, 24, 126- jõust. 01.07.2007]

§ 18. Piirivalve Lennusalk

Piirivalve Lennusalk on üleriigiline spetsialiseeritud piirivalveasutus, kelle tegevusvaldkond on operatiivteenistuslik lennutegevus piiri turvalisuse tagamiseks, otsingu- ja päästetööde teostamiseks, merepääste teostamiseks ja teiste piirivalvele pandud ülesannete täitmiseks.

[RT I 2007, 24, 126- jõust. 01.07.2007]

§ 19. [Kehtetu – RT I 2007, 24, 126- jõust. 01.07.2007]

VI. peatükk

[Kehtetu – RT I 2007, 24, 126- jõust. 01.07.2007]

VII. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 25. Ajateenistus piirivalves

(1) Kuni piirivalveametnike vajalikul arvul ettevalmistamiseni on lubatud piirivalve rea- ja allohvitserkoosseisu komplekteerimine ajateenistuses olevate kaitseväelastega, kes saavad piirivalve õppeasutustes vajaliku väljaõppe .

(2) Piirivalvesse suunatavate ajateenijate arvu määrab kindlaks Vabariigi Valitsus. Ajateenistuse kestus piirivalves määratakse kindlaks vastavalt kaitseväeteenistuse seadusele.

(3) Piirivalve ajateenijatele laienevad vastava kategooria piirivalveametnike (rea- ja allohvitserkoosseisu) õigused ja kohustused.

(4) Ajateenijate teenistuskäigu erisused piirivalves kehtestab Vabariigi Valitsus.

(5) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud vajaduse äralangemisel lõpetatakse piirivalve komplekteerimine ajateenijatega Vabariigi Valitsuse määrusega.

§ 26. [Käesolevast tekstist välja jäetud]